

Gebiedsgericht toezicht (deel 1)

Wat gaat er veranderen aan het werk van de groene boa?

Patrick van de Heistee
(foto: A. Les)

De politie gaat zich op het gebied van natuurtoezicht richten op de opsporing van criminaliteit.
(foto: A. Groot Roessink)

De decentralisatie van het natuurbeleid van het Rijk naar de provincies is een aantal jaren geleden ingezet. Met het oprichten van de Omgevingsdiensten (RUD's) wordt die decentralisatie nog verder doorgevoerd. Daar komt bij dat de politie zich door verschuiving van taken terugtrekt op het gebied van natuurtoezicht en zich meer gaat richten op de opsporing van criminaliteit. Provincies hadden al een coördinerende rol bij de handhavingssamenwerking met verschillende partners in het buitengebied. Begin 2012 hebben de provincies, in opdracht van het IPO, ingestemd met de zogenaamde 'basisniveau provinciale regievoering groene handhaving'. De kern hiervan is dat elke provincie werkt aan een goed samenwerkingsverband tussen alle partijen zoals de politie, gemeenten, waterschappen, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen. Op dit moment wordt er gewerkt aan een convenant Groene Handhaving, dat in 2014 in alle provincies moet worden uitgerold. Wat betekent dit voor de BOA in het veld? Is het vrijwillig en hoe staat het met de autonomie van de partijen onderling?

regisseur Groene wetten van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek beaamt dat. "Er gaat ook veel goed. Er zijn verschillende praktijkvoorbeelden die een landelijke navolging verdienen. Er is echter een enorme versnippering op het gebied van handhaving in het veld en er is vaak onvoldoende afstemming tussen partners onderling. Bovendien is er tot op heden weinig tot geen zicht op de effectiviteit van de handhaving. Vaak vinden acties plaats op ad-hoc basis, of het nu gaat om stroperij, motorcrossers in natuurgebieden of afvaldumping." Straks zal elke provincie in overleg met andere partijen aansturen op het in hun gebied invoeren van samenwerking met een gezamenlijk programma.

Groene regisseurs

Om de invoering van het basisniveau in iedere provincie te begeleiden en te bewaken, is er een Werkgroep Regie Groene Handhaving ingesteld met daarin 12 provinciale groene regisseurs. Zij richten zich op drie verschillende terreinen: daar waar de groene wetten aanhaken bij de omgevingsvergunning, de aangewezen gebieden (in het bijzonder de Natura-2000 gebieden) en het gebiedsgericht toezicht in de natuurgebieden. Zij faciliteren de samenwerkingsverbanden tussen relevante organisaties in hun gebied. Daarnaast gaan ze voor programmatisch handhaven. Op basis van een risicoanalyse worden plannen opgesteld om de naleving van de groene wetten te waarborgen. De politie heeft hierbij de operationele regie. Het programmatisch handhaven is bekend terrein bij overheid, gemeenten en waterschappen. Bij verschillende terreinbeherende organisaties staat deze manier van werken nog in de kinderschoenen.

Friesland

De invoering van de provinciale regievoering groene handhaving is per provincie verschillend. Veel RUD's zijn nog bezig de eigen organisatie van de grond te trekken en in te richten. De snelheid van de invoering van de nieuwe manier van werken is daardoor ook verschillend. Zo is Friesland met de Toezichtskring Natuurhandhaving, een samenwerkingsverband van Friese handhavers, al heel ver met het verbeteren van het toezicht op de natuurwetgeving.

Versnippering

Het beeld is dat de groene handhaving op dit moment te kortschiet. Patrick van de Heistee,

Deze Toezichtskring is in 2003 ingesteld en bestaat uit de regiopolitie Fryslân, Staatsbosbeheer, It Fryske Gea, Natuurmonumenten en Sportvisserij Fryslân. Zij controleren gezamenlijk de naleving van de natuurwetgeving. Door de samenwerking kunnen ze misdrijven als roofvogelvervolging, visstropelij en illegale bomenkap effectiever aanpakken. Het leidt dus tot goede resultaten. De sleutel van dit succes is bundeling van inhoudelijke vakkennis met expertise in de aanpak van strafbare feiten. Daardoor kunnen de handhavers de controle gericht uitvoeren op plaatsen waar dat het meeste nodig is.

Wat verandert er voor het werk van de BOA?

Voor de BOA's van terreinbeherende organisaties die kiezen voor actieve samenwerking zullen merken dat hun handhavingstaak verandert. Zij zullen meer afstemmen met hun collega's, hun inspanning richten op hetgeen het meeste resultaat oplevert en programmatisch gaan werken. Het uitgangspunt hierbij is dat handhaving en toezicht planmatig verlopen in plaats van incidentgestuurd. BOA's zullen met andere partijen in kaart moeten brengen wat de risico's zijn als het gaat om handhaving van een bepaald beleidsdossier of domein. Op basis van de risico's (kans, naleving en effect) worden er prioriteiten gesteld. Aan de hand van de uitkomsten van een doelgroepanalyse (wie zijn de overtreders) wordt de beste nalevingsstrategie opgesteld. Uiteindelijk is het de bedoeling meer zicht te krijgen op het effect van de handhaving in een gebied, waardoor je prioriteiten en inspanningen kunt bijstellen als dat nodig is.

Was het voorheen nog zo dat de BOA een procesverbaal bij de politie moest inleveren, tegenwoordig is daar de Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu (BSBm). De BOA gaat naar de Omgevingsdienst om deze in te leveren en niet meer naar de politie.

Op het terrein van scholing ontstaan er nieuwe ontwikkelingen. Iedere BOA heeft nu al te maken met de Permanente Her- en Bijscholing en moet elk jaar een module volgen om gecertificeerd te blijven. De scholing staat in veel gevallen onder druk. Het zou te duur zijn en de opleiding zou niet aansluiten bij de dagelijkse realiteit. In een aantal gevallen trekken werkgevers zich terug. De Omgevingsdienst in Flevoland & Gooi- en Vechtstreek heeft daar iets op gevonden. Deze omgevingsdienst organiseert voor BOA's die zijn aangesloten in het kader van de BSBm trainingen en betaalt de modules die zij volgen. De BOA in deze regio gaat dus straks naar de RUD voor Permanente Her- en Bijscholing. Dit aanbod hangt samen met de subsidie van de BSBm waarvoor op dit moment wordt onderhandeld over een vergoedingsregeling die recht doet aan de inspanningen van hen die de BSBm ook daadwerkelijk schrijven. De vraag is of ook andere Omgevingsdiensten het op deze wijze

kunnen invullen. Op dit moment is van de Omgevingsdienst Overijssel bekend dat zij op deze wijze de BOA's in hun gebied tegemoetkomen.

Gelijkwaardigheid

Alles leuk en aardig, maar wat als de werkgever deze manier van werken niet ziet zitten? Een werkgever kan zich inderdaad onttrekken aan deze nieuwe manier van werken. Van de Heisteeg is daar niet zo bang voor. "Ik ervaar bij andere partijen een grote wil om samen te werken. Het gebeurt hier al veel. Dat gebeurt op basis van gelijkwaardigheid. De provincies zijn facilitator, of ze deze rol nu wel of niet hebben ondergebracht bij de Omgevingsdiensten. Zo verantwoordt de regio op de leefomgeving. Terreinbeherende organisaties hebben datzelfde doel voor ogen als het gaat om natuurgebieden. Bovendien: als je eenmaal de risico's in beeld hebt gebracht en je ziet wat de effecten van je werk zijn, dan brengt dat veel meer voldoening en rust", aldus Patrick van de Heisteeg.

CCV

Voor meer informatie verwijzen wij u naar de nieuwe CCV-uitgave 'Programmatisch Handhaven in de context van de RUD', gids voor samenwerkingspartners Regionale Uitvoeringsdiensten. Deze is bedoeld voor mensen die vanuit de RUD en vanuit de ketenpartners samenwerken aan een gezamenlijk en gedragen handhavingprogramma. Daarnaast verwijzen wij u naar het document 'Handreiking Handhavingplan Natura 2000'. Hierin is het programmatisch werken verwerkt. [Http://www.ipo.nl/files/2513/6697/9891/IPO-Handreiking-handhavingpln-DEF-klik.pdf](http://www.ipo.nl/files/2513/6697/9891/IPO-Handreiking-handhavingpln-DEF-klik.pdf).

Tekst: A. Les

Dit is het eerste deel over het Convenant Groene Handhaving en Programmatisch Handhaven. PDM zal de ontwikkelingen rond deze onderwerpen in de toekomst op de voet volgen en hiervan verslag doen.

Voor de BOA's van terreinbeherende organisaties die kiezen voor actieve samenwerking zullen merken dat hun handhavingstaak verandert.

Meer informatie in de gids voor samenwerkingspartners Regionale Uitvoeringsdiensten.

